

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนบ้านป่าลาน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ดังกล่าวด้วย โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาครั้งนี้ โดยพิจารณาเป้าหมายและตัวชี้วัดในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลไว้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านโรงเรียนคุณภาพ (2) ด้านการบริหารจัดการ (3) ด้านการมีส่วนร่วมสำหรับประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านป่าลาน และสมาชิกกองการบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คนในปีการศึกษา 2554 และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนบ้านป่าลาน ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาความถี่และร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ด้านโรงเรียนคุณภาพส่วนใหญ่มีความพร้อมมากที่สุด พบว่านักเรียนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน และส่วนใหญ่มีเป้าหมายส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนานักเรียน แต่ในประเด็นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่พร้อมคือนักเรียนดูแลห้องน้ำห้องส้วม ไม่เป็นระเบียบ สวยงาม ในด้านครูและบุคลากร พบว่าครูใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมีการบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล แต่บางส่วนเห็นว่าไม่พร้อมคือครูไม่ใช้ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานของผู้บริหารไม่เป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับในการเป็นนักพัฒนา ในด้านโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพร้อมคือนักเรียนมีความสุขเมื่อได้มาโรงเรียน และนักเรียนและครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โรงเรียนมีตัวชี้วัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่ประเด็นในส่วนที่เห็นว่าโรงเรียนไม่พร้อมคือ แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติยัง ไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร และผลิตภัณฑ์ของนักเรียน ไม่ได้รับคัดเลือกให้เป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ส่วนด้านสภาพปัญหาโรงเรียนคุณภาพพบว่า ด้านนักเรียน นักเรียนบางส่วนไม่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน และมาโรงเรียนสาย ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน นักเรียนบางคนไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ครูควรเอาใจใส่และสอบถามปัญหาอย่างใกล้ชิดโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกและระเบียบวินัยให้เด็กอย่างต่อเนื่อง ในด้านครูและบุคลากรพบว่า ครูย้ายบ่อยทำให้เด็กได้เรียนไม่ต่อเนื่อง ครูในโรงเรียนประสบภาระงานน้อยเนื่องจากมาบรรจุใหม่ ครูมีภาระงานภาระงานมาก รับผิดชอบงานหลายหน้าที่ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ รับครูในพื้นที่ให้มากขึ้น และควรกำหนดการย้ายให้นานขึ้นจาก 2 ปีเป็น 4 ปี ให้พิจารณาลดมอบหมายภาระงานพิเศษให้น้อยลงและให้ครูปฏิบัติงานในหน้าที่หลักคือการสอนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งด้านโรงเรียนพบว่า พื้นที่คับแคบ ไม่เหมาะต่อการจัดกิจกรรมบางประเภท ครูมีภาระมากทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และยังไม่มีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ให้ทางโรงเรียนขอใช้พื้นที่ราชพัสดุด้านหลังโรงเรียนโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการจัดกิจกรรมให้กับโรงเรียน กระตุ้นให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ในด้านความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพร้อมมากที่สุด โดยมีความพร้อมในด้านปรับปรุงระบบงานให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จัดระบบและมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุง และคงสภาพเป็นต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล และมีผลงานเป็นที่ยอมรับจากโรงเรียนอื่น โดยเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และดำเนินการให้ครู นักเรียน ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและยินดีเข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล แก้ปัญหาที่สำคัญให้ลุกล่งไปได้ด้วยความร่วมมือกับทุกฝ่าย แต่บางส่วนยังเห็นว่าไม่พร้อมคือไม่มีการจัดระบบและมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุง และคงสภาพเป็นต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล ส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งระบบโรงเรียน และไม่ได้ประสานความช่วยเหลือและได้รับการดูแลจากผู้อุปถัมภ์ ในชุมชน หน่วยงาน บุคคลหรือองค์กรภายนอก

ส่วนด้านสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการพบว่า ขาดการส่งเสริมสวัสดิการครู เนื่องจากครูทำงานทั้งเย็นและในวันหยุดราชการ ผู้นำชุมชนบางหมู่บ้านไม่ได้เข้าร่วมการพัฒนาโรงเรียนเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง โดยข้อเสนอแนะ ดังนี้ ดูแลคุณครูทุกคนให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าหลาย ๆ วัน เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพทำไร่ ทำสวนจะได้จัดสรรเวลามาร่วมพัฒนาโรงเรียนเรียน

ในด้านความพร้อมด้านการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพร้อมมากที่สุด คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อการปรับปรุง และ

โรงเรียนร่วมกันสร้างเครือข่ายการพัฒนา กับหน่วยงานอื่น และองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา โดยมีแผนการพัฒนาร่วมกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ แต่ส่วนน้อยเห็นว่ายังไม่พร้อม คือองค์การบริหารส่วนตำบลไม่พร้อมสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร หรือวัสดุ ครุภัณฑ์ในการดำเนินงานของโรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าร่วมกับโรงเรียนให้บริการด้านวิชาการ และกิจกรรมอื่นๆแก่ชุมชน โรงเรียนมีกิจกรรมที่ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนน้อยมาก และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา โดยไม่มีแผนการพัฒนาร่วมกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ โรงเรียนมีกิจกรรม

ส่วนด้านสภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมพบว่า บางหมู่บ้านยังขาดความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ขาดการสนับสนุนจากบริษัทเอกชนในการสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน โดยให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ประชาสัมพันธ์การประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเห็นความสำคัญ ขอความร่วมมือไปยังบริษัทเอกชนเพื่อร่วมสนับสนุนในด้านต่างเพื่อร่วมกันสร้างโรงเรียนของชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของ โรงเรียนบ้านป่าลาน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ และได้นำมาอภิปรายผลไว้ดังนี้

ผลการศึกษาความพร้อมด้านโรงเรียนคุณภาพ เพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนบ้านป่าลาน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนนั้น ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน และมีเป้าหมายส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนานักเรียน ซึ่งในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน และได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกับโรงเรียนเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน คล้ายกับผลการศึกษา เอกราช ฉัตรใจคำ (2542, หน้า 58-75) ได้สรุปผลศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการ โรงเรียนของคณะกรรมการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอพร้าว พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โดยมากเป็นเรื่องของการประชุมวางแผนการจัดการงบประมาณ โครงการต่าง ๆ การหาแหล่งทุนสนับสนุนรายได้ของโรงเรียน สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และกิจกรรม ด้านการประสานงานท้องถิ่น ทำให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย แต่ยังไม่มีส่วนร่วมในวิชาการ

ท้องถิ่นและการขาดแคลนบุคลากร เช่นเดียวกับ สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์ (2543, หน้า 111-118) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนเกิดการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ศักยภาพของประชาชนและองค์กรในท้องถิ่น การสนับสนุนจากภาครัฐ และองค์กรภายนอก สำหรับประเด็นครูใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน คล้ายกับผลการศึกษา รัชนิย์ นิรุติพงศ์ (2552, หน้า 148) ได้ศึกษาความพร้อมในการรองรับการประเมินโรงเรียนในฝัน พบว่า ครูได้ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริง ตลอดจนมีความพร้อมด้านคุณภาพแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ นอกจากนี้ครูยังมีกิจกรรมให้ผู้เรียนค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านให้นักเรียนเรียนรู้จากกิจกรรมสื่ออย่างหลากหลาย โดยจัดกิจกรรมที่สนุก ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ในประเด็นนักเรียนมีความสุขเมื่อได้มาโรงเรียน และนักเรียนและครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตรงกับ วนารถ จันทาพูน (2549, หน้า 68) ได้ศึกษาการประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เขตพื้นที่การศึกษาเชิงชายเขต 3 พบว่า การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมโฮมรูม ครูที่ปรึกษาพบนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ แสดงให้เห็นว่านโยบายการวางแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมาก สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูรู้จักนักเรียนมากขึ้น ทั้งด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว สิ่งแวดล้อม และปัญหาส่วนตัวของนักเรียนที่แท้จริงเป็นแนวทางที่แก้ไขและปรับปรุง พัฒนาได้ตรงตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง ส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนยังไม่มีความพร้อมในประเด็นนักเรียนดูแลห้องน้ำห้องส้วม บริเวณโรงเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สะอาด เป็นระเบียบและสวยงาม คล้ายกับผลการศึกษา บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2544, หน้า 91 - 106) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของเขตการศึกษา 11 พบว่า มีปัญหาเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นของโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ขาดการดูแล มีไม่มากเพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลนวัสดุฝึก อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน คล้ายกับ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2544, หน้า 91 - 106) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของเขตการศึกษา 11 พบว่า ด้านนักเรียน ไม่ตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง และขาดระเบียบวินัยในตนเอง สำหรับประเด็นครูไม่ใช่ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คล้ายกับผลการศึกษา ททรัพย์ศิริ เม่งศิริ (2547, หน้า 101) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองลำพูน พบว่า ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในบริการสารสนเทศส่วนใหญ่ยังไม่เคยนำมาใช้ ขณะเดียวกัน การใช้บริการด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนจัดขึ้น การให้บริการ

สื่อ อุปกรณ์ และซอฟต์แวร์ ส่วนใหญ่ใช้บริการห้องศูนย์คอมพิวเตอร์สำหรับครูมากกว่าบริการด้านอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามยังใช้เพียงบางครั้งเท่านั้นและการขอใช้บริการด้านการเขียน โปรแกรม จัดเก็บฐานข้อมูลต่างๆยังเป็นส่วนที่ไม่ใช้บริการเท่าที่ควร และในประเด็นแหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ใกล้กับผลการศึกษา เอกพงษ์ อวดมูล (2552, หน้า 50) ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบมย จังหวัด แม่ฮ่องสอน พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารและครูไม่ได้จัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ไม่ได้ใช้สภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนจัดการเรียนรู้ คล้ายกับ ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 81) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ไม่มีการสำรวจความต้องการของชุมชน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่จัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ให้ความรู้ในการใช้ แหล่งเรียนรู้กับชุมชน ดังนั้นภาพความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพสอดคล้องกัน ทุกฝ่ายมี ความเข้าใจตรงกันถูกต้องและชัดเจนของฝ่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน และการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการดำเนินงานประชุมวางแผนการจัดการดำเนิน โครงการให้ไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่โดยเฉพาะมีห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ เพื่อ การพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่

ความพร้อมด้านการบริหารจัดการนั้น ส่วนโรงเรียนมีการปรับปรุงระบบงานให้เกิด ความคล่องตัวในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีการจัดระบบงาน ภายในให้มีประสิทธิภาพรองรับการทำงานของทุกฝ่าย ทำให้เกิดความคล่องตัว บุคลากรในฝ่าย ต่าง ๆ รู้หน้าที่ของตนเอง คล้ายกับผลการศึกษา ของฮี อัน (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทาง การบริหารจัดการ โครงการที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านโครงสร้างการบริหารควรลดขั้นตอน การดำเนินงานและเสริมฝ่ายสนับสนุน ใกล้เคียงกับ สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2545, หน้า 59) ได้กล่าวว่า โรงเรียนประสิทธิภาพสูง คือ โรงเรียนที่ปรับปรุงระดับผลงานและประสิทธิภาพของตนตาม ทรรศการที่ใช้อย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนชุดใหม่และสร้างความมุ่งหมายรวม ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของโรงเรียน และมุ่งมั่นปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ส่วนในประเด็น จัดระบบและมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุง และคงสภาพเป็นต้นแบบ โรงเรียนดีประจำตำบล เช่นเดียวกับผลการศึกษา ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 81) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของ กลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษามานั้น มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และกำหนดครูผู้รับผิดชอบ

ด้านแหล่งเรียนรู้ ส่วนในประเด็นดำเนินการให้ครู นักเรียน ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและยินดี
 เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนตีประจำตำบล แก้ปัญหาที่สำคัญให้ลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือกับ
 ทุกฝ่าย คล้ายกับผลการศึกษา นิพนธ์ ภูริทัศนานันท์ (2548, หน้า 99) ได้ศึกษารูปแบบและ
 วิธีการบริหารจัดการ โรงเรียนประถมศึกษาที่ยุบรวม : ประสบการณ์ของโรงเรียนบ้านสันคะยอม
 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการยุบรวมและการ
 บริหารจัดการ โดยรวม ผู้ศึกษาและคณะครูของโรงเรียนหลัก ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อ
 พุดคุย ชี้แจง ทำความเข้าใจกับคณะครู นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียนที่ม
 รวมจนในบั้นปลายก็เกิดความเข้าใจที่ดี และเห็นด้วยกับการยุบรวม คล้ายกับผลการศึกษา
 พัชรินทร์ จูแวน (2549, หน้า 61- 62) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ
 โรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมวางแผนส่งเสริม
 การจัดการกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นประสานงานกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ช่วยเหลือด้าน
 แรงงานในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และมีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยัง
 ไม่มีความพร้อมในประเด็นจัดระบบและมาตรการ ในการดูแลซ่อมบำรุง และคงสภาพเป็นต้นแบบ
 โรงเรียนตีประจำตำบล ประสานความช่วยเหลือและได้รับการดูแลจากผู้อุปถัมภ์ ในชุมชน หน่วยงาน
 บุคคลหรือองค์กรภายนอกชุมชน คล้ายกับผลการศึกษา วนารถ จันทาพูน (2549, บทคัดย่อ) ได้
 ศึกษาการประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานตาม โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝืน
 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากร
 ทางการศึกษา โดยรวมมีความก้าวหน้าน้อย โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนการจัดการศึกษา
 จากสถาบันพี่เลี้ยงจากชุมชน และจากผู้อุปถัมภ์ คล้ายกับ ชีระพล เตมีศักดิ์ (2548, บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษาการดำเนินงาน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝืนของ โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม
 อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ในด้านการได้รับความช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์
 และการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ยังได้รับการช่วยเหลือที่มีจำนวนน้อย ทำให้การพัฒนา
 การศึกษาทางด้านยังไม่ได้พัฒนาอย่างเต็มที่และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับสาธารณชนได้รับ
 รู้ข่าวสารของทางโรงเรียน โดยเฉพาะข่าวสารของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝืนให้มาก
 ยิ่งขึ้นส่วนในประเด็นการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการให้ชุมชน
 เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งระบบ โรงเรียน คล้ายกับ วาสนา ไชยกันทา (2552, บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษาความพร้อมในการถ่ายโอน โรงเรียนในองค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ะ อำเภอเชียงดาว
 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกินครึ่งไม่แน่ใจในเรื่องประชุมชี้แจงให้ครูและผู้บริหาร โรงเรียนทราบถึง
 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ตามแผน และเกือบครึ่งไม่แน่ใจว่า มีโครงสร้างการบริหารงานบุคลากร
 แบบมีส่วนร่วม การพัฒนา บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

เพื่อการศึกษา และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับ ภัคภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 81) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษามานั้น พบว่า ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอุดหนุนด้านงบประมาณ และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารจัดการดังนี้ ควรดูแลคุณครูทุกคน ให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และควรมีการประชุมสัมพัทธ์ล่วงหน้าหลาย ๆ วัน เนื่องจาก ชาวบ้านมีอาชีพทำไร่ ทำสวนจะได้จัดสรรเวลามาร่วมพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการสอดคล้องกัน คือ การบริหารจัดการ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูมีศักยภาพสามารถสร้างสรรค์โรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง มีการกระจายอำนาจไปทุกฝ่าย ทำให้การบริหารจัดการ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ และเกิดผลต่อการปฏิบัติงาน มีการดำเนินการตามแผนหรือโครงการที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาความพร้อมด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนได้ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมประเมินผลการดำเนินงานของ โรงเรียนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังแสดงให้เห็นถึงการประสานงานร่วมกับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี คล้ายกับผลการศึกษา พัชรินทร์ จูแวน (2549, หน้า 61-62) ที่ได้ศึกษามีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในการเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบันของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน เช่นเดียวกับ ปนิตา ปันดอน (2553, หน้า 45) ได้ศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการจัดการ โรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบ ในแผนปฏิบัติการประจำปี ติดตามผลการดำเนินงาน ในลักษณะการรายงานผลการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปี ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ในสาระภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้เด็กในพื้นที่บริการได้รับการศึกษาโดยการ ประชาสัมพันธ์ณรงค์แก่ผู้ปกครอง จัดหางบประมาณสนับสนุน การแข่งขันทักษะวิชาการ ให้คำแนะนำการศึกษาต่อแก่ผู้เรียน ส่วนในประเด็น โรงเรียนร่วมกันสร้างเครือข่ายการพัฒนา กับหน่วยงานอื่น คล้ายกับผลการศึกษา เอกราช ฉัตรใจคำ (2542, หน้า 58) ได้ศึกษามีส่วนร่วม ในการจัดการ โรงเรียน ของคณะกรรมการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของ โรงเรียนสนับสนุน ในกิจกรรมทางด้านกีฬา ประเภทต่าง ๆ ร่วมประชุมวางแผนในการแสวงหาทุน จัดหารายได้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมอบ

ให้แก่ทางโรงเรียน ร่วมพิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมให้บริการแก่ชุมชน/ท้องถิ่นของโรงเรียน และหาแนวทางให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและงบประมาณแก่โรงเรียน ในขณะที่ทาลัวลย์ วงศ์ขันแก้ว (2542, หน้า 59-67) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประชุมประจำภาคเรียน และเห็นควรช่วยเหลือในการให้ความรู้แก่นักเรียนถ้ามีโอกาส แหล่งความรู้ที่จะให้นักเรียนเข้าไปศึกษา นอกจากนี้ยังต้องการให้โรงเรียนให้บริการและให้ความช่วยเหลือชุมชน เช่น ด้านอาชีพที่ทำรายได้ดี ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนจนถึงการใช้บริการยืมวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ของทางโรงเรียน และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่เห็นว่าโรงเรียนยังไม่มีความร่วมมือในประเด็น อบต.พร้อมสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร หรือ วัสดุ ครุภัณฑ์ในการดำเนินงานของโรงเรียน และร่วมกับโรงเรียนให้บริการด้านวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ แก่ชุมชน คล้ายกับผลการศึกษา ภัครภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 81) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษามานั้น พบว่าโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอุดหนุนด้านงบประมาณ และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์การประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเห็นความสำคัญ และควรขอความร่วมมือไปยังบริษัทเอกชนเพื่อร่วมสนับสนุนในด้านต่างเพื่อร่วมกันสร้างโรงเรียนของชุมชน ดังนั้นภาพความสำเร็จของการมีส่วนร่วมสอดคล้องกัน คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมให้เห็นชอบในการดำเนินโครงการ ติดตามผลการดำเนินงาน และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแผนการดำเนินงาน มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์รณรงค์แก่ชุมชน จัดหางบประมาณสนับสนุน และการร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ผลที่ได้จากการศึกษาความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนบ้านป่าลานอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลให้บรรลุผล และมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนบ้านป่าลานที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสภาพความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ของ โรงเรียนบ้านป่าลาน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้

1. โรงเรียนควรแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. โรงเรียนควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ครูอบรมพัฒนาการผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยี ร่วมใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้มากขึ้นเพื่อให้นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในสถานศึกษาและท้องถิ่นของตนเอง
3. โรงเรียนควรสร้างความเข้มแข็งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนวินัยเชิงบวก โดยเน้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งครูที่ปรึกษาและครูประจำหมู่บ้านและกวาดขันนักเรียนที่ไม่เอาใจใส่ทางการเรียนและขาดเรียนบ่อยรวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. โรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นครูมืออาชีพและสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้งงานในหน้าที่หลักคืองานการสอนและงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลอาจจะศึกษาโดยใช้วิธีอื่นหรือเครื่องมืออื่นในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดรอบด้านมากกว่านี้
2. ควรมีการประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลหลังจากที่ผ่านการเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลเรียบร้อยแล้ว
3. ควรมีการประเมินความพร้อมเพื่อเป็น โรงเรียนดีประจำตำบลระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาด้านความแตกต่างของความก้าวหน้าในการเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อให้ทราบถึงระบบการบริหารจัดการในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ว่ามีความแตกต่างในด้านใดบ้าง